

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ОЛЬВІЙСЬКИЙ ФОРУМ. ПАМ'ЯТІ В.В. КРАПІВІНОЇ»

3-5 травня 2016 р. у м. Миколаєві відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Ольвійський форум: міжнародна співпраця та інтеграція в сфері археологічних досліджень (пам'яті В.В. Крапівіної)». Її організаторами виступили Міністерство освіти і науки України, Інститут археології НАН України, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, Миколаївський обласний краєзнавчий музей. У певній мірі попередниками цієї конференції можна вважати ольвійські конференції, що проводилися в Ольвійському заповіднику (1991 р.), Миколаєві (1994 та 1996 рр.), та у Києві (2001 р.), які були проведені у великій мірі завдяки енергії, наполегливості та міжнародному авторитету Валентини Володимирівни Крапівіної. Тому не випадково сім'я Крапівіних виступила у 2016 р. з ідеєю проведення такої конференції саме у Миколаєві і допомогла організувати цю цікаву та дуже корисну для науковців конференцію, за що ми їм дуже вдячні.

У конференції взяло участь 57 науковців із 72 запрошених. Було прочитано 50 наукових доповідей. Робота конференції здійснювалась у шести «напрямах», на які було відведено певний час робочого дня. Організатори свідомо не створювали тематичні секції, оскільки хронологічні рамки (з періоду пізньої бронзи та до римського періоду включно) широкі, а доповіді були цікавими всім учасникам форуму. Це дало можливість учасникам заходу не пропустити жодної доповіді.

Конференція почалася 3 травня 2016 р урочистим засіданням у приміщенні Миколаївського краєзнавчого музею «Старофлотські казарми». З привітанням до учасників звернувся міський голова м. Миколаєва О.Ф. Сенкевич. Від організаторів заходу виступив спікер-модератор Є.П. Крапівін, у промові якого велика увага була приділена ролі Миколаївщини у цілому й Ольвії, зокрема, у долі В.В. Крапівіної. Присутні дуже емоційно сприйняли цікаву відеопрезентацію «Валентина Володимирівна Крапівіна», підготовлену одним з постійних учасників Ольвійської експедиції, керівником розкопу ТЗ, В.І. Назарчуком.

На пленарне засідання були винесені наукові доповіді, присвячені ключовим, проблемним питанням сучасної археології, з напрямків, що були заявлені як теми конференції. З неослабним інтересом слухалась доповідь старшого викладача кафедри історії та археології Миколаївського національного університету імені В. Сухомлинського К.В. Горбенка, присвячена найновішим дослідженням на городищі пізнього бронзового часу Дикий Сад, що у Миколаєві. У перерві між засіданнями автор провів для учасників конференції чудову екскурсію на це городище. Цікаві і дуже незвичні паралелі між археологічними пам'ятками скіфів-кочівників та історичними даними про середньовічних кочівників провів співробітник Інституту історії України, д.і.н. Б.В. Черкас. Але основною тематикою пленарного засідання, як і всієї конференції, залишалася античність. З блискучої доповіддю «Некоторые особенности ольвийских заклятий в контексте греческих магических практик» виступив доцент історичного факультету Московського державного університету імені М.В. Ломоносова О.В. Белоусов. Класична античність була представлена також в узагальнюючій, змістовній і корисній саме для археологів доповіді провідного науково співробітника Інституту історії України, учасника Ольвійської експедиції д.і.н. М.В. Скржинської.

З другої половини цього дня почалися засідання за означеними у програмі тематичними на-

прямаками. Так, за тематикою археології періоду пізньої бронзи було представлено 6 повідомлень, присвячених дослідженню, як окремих пам'яток Північного Причорномор'я, так і загальних проблем археології Півдня України. З величезною увагою слухали учасники конференції доповіді колег антропологів: к.і.н., співробітника Інститут археології НАН України О.Д. Козак («Освоєння водного простору носіями бабинської культури за даними палеопаталогії») й аспірантки того ж інституту О.В. Виноградової («Гіпоплазія емалі зубів лісостепового та степового населення скіфського часу»). Скіфській тематиці було присвячено 5 доповідей, які стосувались більше археологічних пам'яток степових скіфів – найближчих сусідів Ольвії.

Учасники конференції під час поїздки до Херсонського краєзнавчого музею

Наступний день, 4 травня, був суто «античний». Цей тематичний напрям почався з доповідей, присвячених матеріалам архаїчних пам'яток, у першу чергу – острову Березань. Житлові будинки та просторова організація Борисфену були висвітлені у цікавій доповіді співробітника Державного Ермітажу, к.і.н. Д.Є. Чистова. Ранні монети-гирі з о. Березань представив керівник українсько-російської експедиції на о. Березань В.В. Крутілов. Була зачитана спільна доповідь про архаїчну кераміку з пам'яток Західного Причорномор'я наших французьких і румунських колег О. Бараліса, П. Дюпона та В. Лунгу, які не змогли приїхати на конференцію через початок археологічного сезону на о. Лесбос.

Найбільш насиченим був «ольвійський напрям», який розпочався доповіддю професора кафедри історії давнього світу МДУ імені М.В. Ломоносова, головного науково співробітника Інституту загальної історії РАН, член-кореспондента РАН А.І. Іванчика, який виступив з доповіддю «Новое посвящение стратегов из Ольвии и проблема восстановления города после гетского разгрома». Тематику післягетського відновлення Ольвії підтримав професор Департаменту класичної і давньої історії університету Екзетеру (Велика Британія) Д. Браунд. Від класичних істориків на належному високому рівні виступила також доцент кафедри історії давнього світу Харківського університету О.А. Ручинська («К вопросу об эвергетики в Ольвии»).

Історія давнього виробництва залишається однією з найбільш затребуваних тем у сучасній археології. На нашій конференції були представлені доповіді, присвячені обробці кістки і рогу (повідь к.і.н. зав. лабораторією археології Бердянського державного педагогічного університе-

ту В.В. Папанової та провідного наукового співробітника Інституту біографічних досліджень Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського С.М. Ляшко), свинцю (співробітник Інституту археології НАН України Д.М. Хмелевський), скла (заступник головного зберігача НМІУ О.О. Пукліна; співробітник Одеського археологічного музею А.М. Колісниченко). Особливість цієї конференції – активна участь у ній молодих науковців-античників: В.В. Котенко, І.М. Шейко, О.Є. Буравчук, О.В. Одріна, Д.О. Масюти, І. Ю. Самойленко, С.О. Немцева, Д.Д. Никоненка, О.К. Савельєва, М.В. Новіченкової, С.В. Діденка, В.Б. Гребеннікова, Р.О. Козленка. Цей насичений день завершився дуже цікавою поїздкою до Ольвії, де була відкрита меморіальна дошка пам'яті В.В. Крапівіної.

5 травня відзначилось тематиками «Ольвія та її сусіди», «Римський період», «Боспор і Тамань», «Історіографія археологічної науки». Найбільш популярною була тематика вивчення амфорної тари: синопської (доповідь Н. Матієвич (к.і.н., Молдова) і Т.Л. Самойлової (зав. відділом Північно-Західного Причорномор'я, к.і.н., м. Одеса); родоської (доктор археології М. Матера – Інститут археології Варшавського університету), амфор типу Форлімпопулі (НІМ України). Відкриттям конференції є тематичний напрям «Історіографія археології» в якому було представлено 10 доповідей. Серед них слід відзначити доповіді спеціалістів-музейників: Н.М. Гаркуші («Личный фонд Б.В. Фармаковского в собрании Николаевского краеведческого музея»); Т.М. Шевченко («До історії формування археологічної колекції НІАЗ «Ольвія»»); К.Є. Чуєвої («Знахідки з Ольвії та Березані в колекції Музею Ханенків»); А.В. Костенка («Антична колекція І.К. Суручана в археологічних фондах Херсонського обласного краєзнавчого музею»). У цей же день була здійснена поїздка до м. Херсон, до Херсонського обласного краєзнавчого музею.

Кожне засідання супроводжувалося жвавим обговоренням доповідей. Більшість з представлених матеріалів стала основою для написання цікавих робіт із зазначеної тематики. Деякі з них представлені у цьому номері журналу «Емінак». Ми дуже сподіваємось на те, що досвід, отриманий під час проведення конференції, буде використаний у проведенні наступної конференції «ОЛЬВІЙСЬКИЙ ФОРУМ. ПАМ'ЯТІ В.В. КРАПІВІНОЇ», що планується на квітень-травень 2018 року.

Від Організаційного комітету
Н.О. Гаврилюк

Учасники конференції в Ольвії